

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/3 (Siyasi Parti-İhtar)

Karar Sayısı : 2023/1

Karar Tarihi : 28/9/2023

İHTAR TALEBİNDE BULUNAN: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

İHTAR TALEBİNİN KONUSU: Sağduyu Partisinin 26/3/2022 tarihli Büyük Kongresinde yapılan değişiklikle Parti Tüzüğü'nün "TEŞKİLAT, USUL VE ESASLAR" başlıklı (2) numaralı ekinin "Teşkilat" başlıklı 1. maddesine eklenen dördüncü fıkranın 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun (Kanun) 6., 10., 42. ve 60. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek söz konusu aykırılığın giderilmesi için aynı Kanun'un 104. maddesi uyarınca Sağduyu Partisine ihtar kararı verilmesi talebidir.

I. İLGİLİ TÜZÜK HÜKMÜ

Sağduyu Partisi Tüzüğü'nün "TEŞKİLAT, USUL VE ESASLAR" başlıklı (2) numaralı ekinin "Teşkilat" başlıklı 1. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"İlçe teşkilatı kuruluncaya kadar, üyeler genel merkez teşkilatına kaydedilir. Bu süreçte üyelik başvuruları MYK tarafından karara bağlanır ve kayıtları genel merkez üye kayıt defterinde tutulur. Üyelik isteminin reddine dair kararlara karşı MKYK'ya itiraz hakkı vardır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. Genel merkez üyeleri Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, genel merkez teşkilatına kayıtlı olduğu belirtilerek; parti genel merkezinin bulunduğu ilçeye göre sunulur. İlçe teşkilatı kurulduğunda, üyenin kaydı genel merkezden silinerek; yerleşim yeri ilçe teşkilatına aktarılır. Kimse, birden fazla teşkilat birimine üye kaydolamaz."

II. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının başvurusu ile ekleri, Partinin savunması, Raportör Ömer DURSUN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Sağduyu Partisi Tüzüğü'nün (2) numaralı ekinin "Teşkilat" başlıklı 1. maddesinin dördüncü fıkrasında; üyelerin ilçe teşkilatları kuruluncaya kadar genel merkez teşkilatına kaydedileceği, bu süreçte üyelik başvurularının Merkez Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanacağı, üye kayıtlarının genel merkez üye kayıt sistemine kaydedileceği, bu şekilde kaydedilen üyelerin genel merkez teşkilatına kaydedildiği belirtilerek parti genel merkezinin bulunduğu ilçeye göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına sunulacağı ve ilçe teşkilatı kurulduğunda üye kaydının genel merkezden silinerek yerleşim yeri ilçe teşkilatına aktarılacağı ifade edilmiştir.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihtar talebinde bulunduğu başvurusunda 2820 sayılı Kanun'un her Türk vatandaşının kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şartlara ve usullere göre siyasi partilere üye olma hakkına sahip olduğunun belirtildiği 6. maddesi, Cumhuriyet Başsavcılığınca her siyasi parti için tutulması öngörülen sicil dosyasında bulunacak bilgiler arasında partinin merkez organları ile teşkilat kurdukları il, ilçe ve beldelerin, bunların organlarında görev alanların adları, soyadları, doğum yeri ve tarihleri, meslek ve sanatları ve ikametgâhlarını gösterir onaylı listeler ile partiye kayıtlı üyelerin bu bilgilerini içeren listelerin de sayıldığı 10. maddesi, siyasi partilerin ilçe teşkilatlarınca kendi çevrelerindeki üyelerinin muntazam kayıt ve sıra numarası ve partiye giriş çıkış tarihleri ve üye hakkında diğer bilgileri ihtiva eden bir üye kayıt defterine kaydedileceğinin düzenlendiği 42. maddesi ve üye kayıt defterinin, mahalle ve köy esasına göre tutulacağı belirtilen 60. maddesi metnine yer verilerek söz konusu maddeler ile Kanun'un

Esas Sayısı : 2022/3 (Siyasi Parti-İhtar)

Karar Sayısı : 2023/1

bütünü birlikte değerlendirildiğinde bir siyasi partiye üye olmak isteyenlerin üye kaydının ikametgâhlarının bulunduğu ilçe teşkilatınca yapılabileceği ve köy-mahalle esasına göre üye kayıt defterine işleneceği, üyelik işlemleri bakımından ilçe teşkilatları esas alındığından kişilerin ikametgâhlarında ilçe teşkilatı kurulmadan ikamet ettikleri ilçe dışındaki bir ilçe teşkilatı veya genel merkez teşkilatına üye kaydedilemeyecekleri, bu nedenle belirtilen hususa ilişkin olarak Parti Tüzüğü'nde yapılan değişikliğin Kanun'un emredici hükümlerine aykırı olduğu ileri sürülerek söz konusu aykırılığın giderilmesi için Kanun'un 104. maddesi uyarınca Sağduyu Partisine ihtar kararı verilmesi talep edilmiştir.

4. Parti tarafından yapılan savunmada ise genel merkez dışında teşkilatı bulunmayan Partilerine üye olmak isteyen kişilerin bulunduğu, Kanun'da üyelik için taşra teşkilatının bulunma zorunluluğu olmamasına karşın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının fiilî uygulaması sebebiyle Partiye üye kaydı yapılamadığı, bu sebeple Parti Tüzüğü'nde değişikliğe gidilerek ilçe teşkilatı kuruluncaya kadar genel merkez teşkilatına üye kaydedilmesi ve ilçe teşkilatı kurulduğunda üye kaydının genel merkezden silinerek ilgilinin yerleşim yeri ilçe teşkilatına aktarılmasının kabul edildiği ve bu düzenlemenin geçici mahiyette olduğu, üye kaydının ilçe teşkilatınca yapılmasına dair Kanun'da açık hüküm bulunmadığı, ihtar talebinin ilçe teşkilatı bulunmayan partilere üye olunmasını imkânsız hâle getirdiği belirtilerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihtar talebinin reddine karar verilmesi talep edilmiştir.

5. Kanun'un 101. maddesinde Anayasa Mahkemesince bir siyasi parti hakkında kapatma kararı verilmesini gerekli kılan hâller düzenlenmiş, 104. maddesinde de bir siyasi partinin Kanun'un 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleri ile diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık hâlinde bulunması sebebiyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca o parti aleyhine Anayasa Mahkemesine resen yazı ile başvurulacağı, Anayasa Mahkemesinin söz konusu hükümlere aykırılık görmesi durumunda bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı vereceği öngörülmüştür.

6. Anayasa'nın "*Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma*" başlıklı 68. maddesinde; "*Vatandaşlar, siyasi parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için onsekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir./ Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır./ Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler...*" hükümleri yer almaktadır.

7. Anayasa'nın 68. maddesinin ikinci fıkrasında da açıkça ifade edildiği üzere demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasi partiler bir örgütlenme türü olarak kendi içtüzük hükümlerine belirleme hakkına sahiptir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesince bir siyasi partinin üye kaydına ilişkin olarak içtüzüğünün değiştirilmesine karar verilmesi başta siyasi partinin örgütlenme özgürlüğü olmak üzere Anayasa'nın 68. maddesinde güvenceye alınan haklara müdahale oluşturmaktadır. Bu müdahalenin Anayasa'ya aykırı olmaması için Anayasa'nın 13. maddesinde belirlenen ölçütlere uygun olması gerekir.

8. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" denilmektedir. Buna göre temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması, keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

9. Esasen temel hakları sınırlayan bir kanunun yukarıda belirtilen nitelikleri taşıması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

10. Bir siyasi parti hakkında ihtar kararı verilebilmesi için kanuni şart olan, ilgili partinin Kanun'un 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleri ya da diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık hâlinde bulunduğu tespitini için evleviyetle kanunların o konudaki emredici hükümlerinin açıkça ortaya konulması gereklidir. İhtar talebi konusu bağlamında, siyasi partiye üye olma hakkına getirilen ya da getirilecek kanuni sınırlamalar da Anayasa'nın 13. maddesi yönünden açık, belirli ve ilgilileri yönünden öngörülebilir nitelikte olmalıdır.

11. Amacı, siyasi partilerle ilgili esasları düzenlemek olan Siyasi Partiler Kanunu'nda siyasi partilerin kurulmaları, teşkilatlanmaları, faaliyetleri, görev, yetki ve sorumlulukları, mal edinimleri ile gelir ve giderleri, denetlenmeleri, kapanma ve kapatılmalarıyla ilgili hükümler düzenlenmiştir. Kanun'un bir siyasi partiye üye olmayı ve üyelikten çekilme hakkını düzenleyen 6. maddesinde her Türk vatandaşının, kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şartlara ve usullere göre siyasi partilere üye olma ve dilediği anda üyelikten çekilme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. Kanun'un 11. maddesinde de on sekiz yaşını dolduran, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip bulunan her Türk vatandaşının bir siyasi partiye üye olabileceği kural olarak belirtilmiştir.

12. Kanun'un 42. maddesinde yer alan "*Siyasi partilerin ilçe teşkilatı, kendi çevrelerindeki üyelerini muntazam kayıt ve sıra numarası ve partiye giriş çıkış tarihleri ve üye hakkında diğer bilgileri ihtiva eden bir üye kayıt defterine kaydederler...*", 60. maddesinde yer alan "*...Üye kayıt defteri, mahalle ve köy esasına göre tutulur.../Partiye giriş işlemlerini gösteren üyelik beyannamelerinin birer örneği ilçe ve il kademesinde, alfabetik sıra esasına göre tasnif edilmiş olarak ayrı bir dosyada saklanır.*" hükümleri dikkate alındığında, siyasi partilerin ilçe teşkilatları kurulduğunda üyelik işlemlerinin ilçe teşkilatlarınca gerçekleştirileceği anlaşılmalı birlikte siyasi partilerin ilçe teşkilatları kurulana kadar üye kaydetmelerine yasal bir engel bulunmadığı görülmektedir.

13. Kanun'un 8. maddesinde partilerin kurulmasına ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere göre partinin kuruluş bildirgesinde kurucuların kayıtlı olduğu ilçe teşkilatının yer almasına ilişkin bir zorunluluk öngörülmemiş, partinin genel merkez adresinin bildiride bulunması yeterli görülmüştür. Kanun'un 12. maddesinde anılan Kanun'a göre üye olmasında engel bulunmayanların üyeliğe kabul şartlarının parti tüzüklerinde gösterileceği ifade edilmiştir. Maddede ayrıca Tüzük ile üyeliğe kabul şartı olarak belirlenemeyecek hususlar belirtilmiştir.

14. Yapılan açıklamadan anlaşılacağı üzere, yürürlükteki kanunlar incelendiğinde, siyasi partilerin ilçe teşkilatları kurulana kadar genel merkez teşkilatınca üye kaydedilmesini yasaklayan, bir başka deyişle ilçe teşkilatları kuruluncaya kadar siyasi partilerin üye kaydetmelerine engel oluşturan açık, belirli ve öngörülebilir nitelikte bir kural bulunmamaktadır. Buna nedenle, Sağduyu

Esas Sayısı : 2022/3 (Siyasi Parti-İhtar)

Karar Sayısı : 2023/1

Partisinin ihtar talebine konu tüzük değişikliğinde kanunların emredici hükümlerine aykırılık hâlinin varlığından söz edilemez.

15. Öte yandan 2820 sayılı Kanun'da yer alan ve siyasi partilerin örgütlenme özgürlüğüne müdahale oluşturan hükümlerin Anayasa hükümleri doğrultusunda yorumlanması bir zorunluluktur. Anayasa'nın 68. maddesinin birinci fıkrasında vatandaşların siyasi partilere üye olma hakkı anayasal güvence altına alınmıştır. Buna göre kanunla getirilecek kısıtlamalar vatandaşların partilere üye olmasını aşırı derecede zorlaştıracak veya imkânsız kılacak nitelikte olmamalıdır. Üyelik kaydının her durumda ikametgâhın bulunduğu ilçe teşkilatına yapılması gerektiğinin kabulü, ilçe ve il teşkilatı henüz oluşturulmamış ilçe ve illerde ikamet eden vatandaşların istedikleri siyasi partiye üye olmalarını imkânsız kılacaktır. Kanun hükümlerinin bu şekildeki yorumunun Anayasa'nın 68. maddesinin birinci fıkrasıyla bağdaşmayacağı açıktır.

16. Açıklanan nedenlerle Sağduyu Partisi Tüzüğü'nün ihtar talebine konu edilen düzenlemesi, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ve diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık oluşturmadığından talebin reddine karar verilmesi gerekir.

Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

III. HÜKÜM

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesi uyarınca Sağduyu Partisine ihtar kararı verilmesi talebinin REDDİNE Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 28/9/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının “Sağduyu Partisinin 26/03/2022 tarihli Büyük Kongresinde yapılan değişiklikle Parti Tüzüğü’nün “Teşkilat, Usul ve Esaslar” başlıklı (2) numaralı ekinin “Teşkilat” başlıklı 1. maddesine eklenen dördüncü fıkranın 22/04/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 6., 10., 42. ve 60. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek söz konusu aykırılığın giderilmesi için aynı Kanun’un 104. maddesi uyarınca Sağduyu Partisine ihtar kararı verilmesi talebi” üzerine; mahkemenin “talebin reddi” şeklindeki çoğunluk görüşüne katılmamaktayız.

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının söz konusu ihtar talebine karşı Sağduyu Partisinin savunması özetle; “Her ne kadar, genel merkez dışında teşkilatı bulunmuyor olsa da pek çok kişi partiye üye olmak, faaliyetlerine katılmak, projelerinde üye olarak yer almak istemektedirler. Ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının - Kanunda teşkilatı olma zorunluluğu bulunmamasına karşın - fiili uygulaması nedeniyle üye kaydedememektedir. Fiili uygulamanın, T.C. Anayasası’na ve Kanun’a aykırı olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle, başvuruya konu tüzük değişikliğine gidilmiştir.” Şeklindedir.

3. Siyasi Partiler Kanunu’nun “Siyasi Partilerin Teşkilatı” başlıklı 7. maddesi şu şekildedir:

“Siyasi partilerin teşkilatı; merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından; Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibarettir. (Ek Cümle: 12/8/1999 - 4445/3 md.) Siyasi partilerin tüzüklerinde ayrıca kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluşlarla, yabancı ülkelerde yurtdışı temsilciliği kurulması öngörülebilir. Belde teşkilatı il ve ilçe merkezleri dışında belediye teşkilatı olan yerlerde kurulur. Belde teşkilatları ilçe başkanlığına bağlıdır. Bu teşkilatların seçim tarzı, kuruluş ve faaliyet şekil ve şartları, üye sayısı, il ve ilçe teşkilatlarıyla münasebetleri siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir. Şu kadar ki, belde teşkilatının üye sayısı üçten az olamaz.”

Yine Siyasi Partiler Kanunu’nun “İlçe Teşkilatı” başlıklı 20. maddesinde;

“Siyasi partilerin ilçe teşkilatı; ilçe kongresi, ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ve kurulmuş ise belde teşkilatından meydana gelir. Parti tüzüğünde ilçe disiplin kurulu teşkili de öngörülebilir. Beldelerde teşkilat kurulması zorunlu değildir.”

4. Siyasi Partiler Kanunu’nun 7. maddesinde siyasi partilerin organları sayılmış ve “merkez organları ile il ve ilçe teşkilatları” şeklinde açıkça belirtilmiştir. Başka bir ifade ile Siyasi Partiler Kanunu’nun 7. maddesinde partilerin il ve ilçe teşkilatlarının kurulmasının zorunlu olduğu açıkça düzenlenmiştir.

Esas Sayısı : 2022/3 (Siyasi Parti-İhtar)

Karar Sayısı : 2023/1

5. Keza, Siyasi Partiler Kanunu'nun 20. maddesinde de "Beldelerde teşkilat kurulması zorunlu değildir" şeklinde belirtilmesi ile, il ve ilçe teşkilatlarının kurulmasının zorunlu olduğu ifade edilmiş olmaktadır.

6. Siyasi Partiler Kanunu'nun 10. maddesinde "Siyasi Parti Sicili" başlığı altında;

"Cumhuriyet Başsavcılığınca her siyasi parti için bir sicil dosyası tutulur.

Bu sicil dosyasında;

a) Kuruluş bildirisi ve ekleri,

b) Merkez organları ile teşkilat kurdukları il, ilçe ve beldeleri, bunların organlarında görev alanların adlarını, soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini, meslek veya sanatlarını ve ikametgahlarını gösterir onaylı listeleri,

d) Partiye kayıtlı üyelerin, ilçelere göre (b) bendindeki bilgileri içeren listeleri bulunur."

Şeklindedir.

7. Siyasi Partiler Kanunu'nun 10. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca tutulması öngörülen siyasi parti sicil dosyasında partilerin "Teşkilat Kurdukları il, ilçe ve beldeleri, bunların organlarında görev alanların" gösterilmiş olması, il ve ilçe teşkilatlarının takdirine bağlı olarak kurulması halini ifade etmediği açıktır.

8. Keza yine Siyasi Partiler Kanunu'nda il ve ilçe teşkilatlarını düzenleyen il ve ilçe teşkilatlarının oluşumuna il ve ilçe kongrelerine ilişkin 19. ve 20. maddelerine bakıldığında da il ve ilçe teşkilatlarının kurulmasının zorunluluğu açıkça anlaşılmaktadır.

9. Siyasi Partiler Kanunu'nun "Parti Defterleri/Tutulacak Defter ve Kayıtlar" başlığı altında düzenlenen 60. maddesinin 7. fıkrası;

"Partiye giriş işlemlerini gösteren üyelik beyannamelerinin birer örneği **ilçe ve il kademesinde**, alfabetik sıra esasına göre tasnif edilmiş olarak ayrı bir dosyada saklanır." şeklindedir.

10. Siyasi Partiler Kanunu'nun 69. maddesinde "Genel merkez ve teşkilat kademelerinin gelirleri"nden söz edilmesi, 73. maddesinde de "Siyasi partilerin, bağlı ilçeleri de kapsam üzere iller teşkilatı ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlarlar ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar genel merkeze gönderilirler." şeklinde düzenlenmiştir.

11. Siyasi Partiler Kanunu'nun yukarıda zikredilen maddeleri ile siyasi partilerle ilgili bir çok yasal düzenlemede ve YSK kararlarında siyasi partilerde il ve ilçe teşkilatlarının varlığına işaret edilmektedir. Siyasi partiler elbette il ve ilçe teşkilatlarını kurup kurmamakta serbesttirler. Teşkilatlarını kurmadıkları il ve ilçelerde de her türlü siyasi faaliyetlerde bulunabilir, toplantılar yaparak fikirlerini yayma konusunda özgürdür.

12. Ancak, üyelerin ilçe teşkilatları kuruluncaya kadar genel merkez teşkilatına kaydedileceği bu süreçte üyelik başvuruları Merkez Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanacağı, üye kayıtlarının genel merkez üye kayıt sistemine kaydedileceği bu şekilde kaydedilen üyelerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına genel merkez teşkilatına kaydedildiği belirtilerek parti genel merkezinin bulunduğu ilçeye göre sunulacağı ve ilçe teşkilatı kurulduğunda üye kaydının genel merkezden silinerek yerleşim yeri ilçe teşkilatına aktarılacağı şeklindeki tüzük maddesi (2002

Esas Sayısı : 2022/3 (Siyasi Parti-İhtar)

Karar Sayısı : 2023/1

yılında kurulan Sağduyu Partisinin genel merkez dışında hiçbir ilçe ve ilde teşkilatlarını kurmadığı da dikkate alınır) yukarıda zikredilen Siyasi Partiler Kanunu'nun birden çok kanun maddesine aykırılık teşkil ettiği açıktır.

13. Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesinde, bir siyasi partinin bu Kanun'un 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle o parti o aleyhine Anayasa Mahkemesine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılına resen yazı ile başvurulacağı, Anayasa Mahkemesinin söz konusu hükümlere aykırılık görmesi durumunda bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı vereceği öngörülmektedir.

14. Buna göre, Siyasi Partiler Kanunu'nun birden çok maddelerine aykırı olan Parti Tüzüğü'nün " Teşkilat, Usul ve Esasları" başlıklı 2 ekinin " Teşkilat" başlıklı 1. maddesindeki aykırılığı gidermek üzere Sağduyu Partisine gerekli tüzük değişikliğini yapması için ihtar verilmesi gerektiğini düşündüğümüzden bu talebin reddine dair çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye

Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye

Selahaddin MENTEŞ

Karşı Oy

1. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 42. ve 60. maddelerine aykırı düzenlemeler içeren Parti Tüzüğü'nün aykırılıklarını gidermek üzere Sağduyu Partisine gerekli Tüzük değişikliğini yapması için aynı Kanun'un 104.maddesi uyarınca ihtar kararı verilmesi talebinin incelenmesinde, çoğunluk, ihtar talebinin reddine karar vermiştir.

2. 2820 sayılı Kanun'un 3. maddesinde siyasi partilerin ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanan tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olduğu, 7. maddesinde siyasi partilerin teşkilatının il, ilçe ve belde teşkilatlarından ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubundan oluştuğu, 10. maddesinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca tutulması öngörülen siyasi parti sicil dosyasında teşkilat kurdukları il, ilçe ve beldeleri, bunların organlarında görev alanların bulunacağı, 42. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin ilçe teşkilatının, kendi çevrelerindeki üyelerini muntazam kayıt ve sıra numarası ve partiye giriş çıkış tarihleri ve üye hakkında diğer bilgileri ihtiva eden bir üye kayıt defterine kaydedecekleri, 60. maddesinin ikinci fıkrasında üye kayıt defterinin, mahalle ve köy esasına göre tutulacağı ve altıncı fıkrasında partiye giriş işlemlerini gösteren üyelik beyannamelerinin birer örneğinin ilçe ve il kademesinde, alfabetik sıra esasına göre tasnif edilmiş olarak ayrı bir dosyada saklanacağı belirtilmiştir.

3. Kanun'un 14. maddesinin üçüncü fıkrasında tabi üyeler dışında büyük kongrenin il kongrelerince seçilen delegelerden, 19. maddesinin ikinci fıkrasında ise il kongresinin ise ilçe kongrelerince seçilen delegelerden oluşacağı belirtilmiştir. İlçe teşkilatına dair düzenlemelerin yer aldığı 20. maddesinin ikinci fıkrasında ise ilçe kongresinin ilçe ve çevresindeki köy ve mahallelerde partinin son genel seçimde aldığı oy sayısına göre, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısına

Esas Sayısı : 2022/3 (Siyasi Parti-İhtar)

Karar Sayısı : 2023/1

göre, bu Kanun'un 10. maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı ilgili parti üyelerinin seçtikleri delegelerden oluşacağı ifade edilmiştir.

4. Bu düzenlemelere göre siyasi parti üyelerinin ilçe teşkilatları esas alınarak kaydedilmesi gerektiği, ilçe kongresince yapılacak seçime göre il kongresinin oluşacağı ve il kongresince yapılan seçim sonucunda büyük kongrenin meydana geleceği, büyük kongrenin ise parti genel başkanını, partinin merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyelerini seçeceği ifade edilmiştir. Kanun'un 13. maddesinin birinci fıkrasında genel merkez teşkilatının büyük kongre, genel başkan ile diğer karar, yönetim, icra ve disiplin organlarından ibaret olduğu belirtildiği de gözetildiğinde partinin herhangi bir ilçe teşkilatında üye olmayarak il ve büyük kongre delegesi olamayacak kişinin genel merkez teşkilatına kaydedilmesinin mümkün olmadığı açıktır.

5. 2820 sayılı Kanun'un 104. maddesinde, bir siyasi partinin bu Kanun'un 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması halinde Anayasa Mahkemesinin söz konusu hükümlere aykırılık görmesi durumunda bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı vereceği düzenlenmiştir.

6. Buna göre, 2820 sayılı Kanun'un belirtilen maddelerine aykırı olan Parti Tüzüğü'nün "TEŞKİLAT, USUL VE ESASLAR" başlıklı 2. ekinin "Teşkilat" başlıklı 1. maddesindeki aykırılığı gidermek üzere Sağduyu Partisine gerekli Tüzük değişikliğini yapması için ihtar verilmesi gerektiğinden, çoğunluğun ihtar talebinin reddi yönündeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye

Muhterem İNCE